

**PLAN STANDARDIZIRANOG PROCESA OSPOSOBLJAVANJA
VODITELJA PROGRAMA
“Rastimo zajedno i mi”**

N. Pećnik, B. Klarić, M. Lipanović, I. Krajcar Kokalj

Zagreb, lipanj 2020.

Sadržaj

Svrha i ishodišta Plana standardiziranog procesa osposobljavanja voditelja programa “Rastimo zajedno i mi”	3
Struktura, cilj i očekivani ishodi stručnog osposobljavanja.....	5
Nositelji, pružatelji i korisnici stručnog osposobljavanja voditelja programa “Rastimo zajedno i mi” ...	9
PRILOG 1. Sažetak kratkoročne evaluacije prve edukacije za voditelje programa „Rastimo zajedno i mi“	10
PRILOG 2. Sažetak dugoročne evaluacija prve edukacije za voditelje programa „Rastimo zajedno i mi“	12

Svrha i ishodišta Plana standardiziranog procesa osposobljavanja voditelja programa “Rastimo zajedno i mi”

Djelotvornost programa podrške roditeljstvu ovisi, osim o obilježjima strukture i sadržaja programa, i o kvaliteti njegove provedbe (implementacije), a tu su ključna primjerena znanja i vještine stručnih voditelja (psihologa, socijalnih radnika i dr.) koja se, u pravilu, stječu i unapređuju kroz dodatnu edukaciju i stručnu podršku/superviziju u integraciji novostečenih znanja i vještina u provedbi programa.

Uvođenje programa “Rastimo zajedno i mi”, novog oblika stručnog rada u praksu ustanova socijalne skrbi i drugih organizacija aktivnih u području podrške roditeljstvu, djeci i obiteljima, pretpostavlja razvoj i standardizaciju odgovarajućeg procesa edukacije / stručnog usavršavanja koje će osposobiti stručnjake za ulogu voditelja programa.

Plan standardiziranog procesa stručnog osposobljavanja za voditelje programa podrške roditeljima u zahtjevnijim okolnostima roditeljstva i njihovoj predškolskoj djeci “Rastimo zajedno i mi” izrađen je u svrhu osiguranja primjerene pripreme stručnjaka za kvalitetnu provedbu ovog programa.

Ovaj se Plan temelji na iskustvima dosadašnjih edukacija voditelja programa podrške roditeljstvu koje provodi Centar Rastimo zajedno, a naročito na iskustvu prve edukacije za nove voditelje upravo programa „Rastimo zajedno i mi“ koje je stečeno u okviru njegove pilot provedbe unutar projekta „Za snažniju obitelj“. Rezultati kratkoročne i dugoročne evaluacije procesa osposobljavanja voditelja (Centar Rastimo zajedno, 2019; 2020¹) poslužili su kao glavno uporište u završnom oblikovanju standarda za proces kvalifikacije voditelja programa „Rastimo zajedno i mi“.

Ovi su rezultati pružili potvrdu važnosti intenzivnog, rezidencijalnog početnog seminara u osposobljavanju novih voditeljskih timova i primjerenosti odabranog pristupa u edukaciji, ali ukazali na potrebu određenih unapređenja, prvenstveno u povećanju predviđenog trajanja edukacije.

---

¹ Centar Rastimo zajedno (2019) Evaluacija ishoda i procesa prve edukacije za voditelje programa “Rastimo zajedno i mi” Izvješće UNICEF-u. Interna dokumentacija;

Centar Rastimo zajedno (2020) Dugoročna evaluacija ishoda i procesa prve edukacije za voditelje programa “Rastimo zajedno i mi” Izvješće UNICEF-u. Interna dokumentacija;

Kratkoročna evaluacija edukacije, provedena nakon intenzivnog početnog seminara, pokazala je da su u velikoj mjeri ostvareni očekivani ishodi edukacije što se može smatrati izvrsnim rezultatom s obzirom da su sudionici bili relativno neiskusni u grupnom radu s roditeljima i predškolskom djecom u razvojnom riziku, a kroz trodnevni seminar su osposobljeni provoditi četveromjesečnu intervenciju (program od 15 radionica s roditeljima, djecom i zajedničkih aktivnosti) u timovima koji su se najčešće oformili tek za potrebe izvršenja ovog zadatka. Sažetak nalaza kratkoročne evaluacije je u Prilogu 1.

Izražena je potreba duljeg trajanja edukacije te dati prijedlozi za sadržajna unapređenja edukacije za voditelje programa za djecu i zajedničkih aktivnosti roditelja i djece.

Rezultati praćenja provedbe kroz analizu tjednih izvještaja o provedbi novog programa i izvješća koja su podnosile voditeljce programskih konzultacija i konzultativne supervizije pokazali su da je novim voditeljima nužna trajna podrška u provedbi.

Na potrebu za obuhvatnijom početnom edukacijom, kao i praćenjem tijekom prve provedbe programa, ukazuju i rezultati dugoročne evaluacije početne edukacije koja je napravljena s voditeljima nakon što su odradili svoju prvu provebu programa. Sažetak nalaza dugoročne evaluacije je u Prilogu 2.

Temeljem rezultata evaluacije te povratnih informacija voditelja programskih konzultacija i supervizije početni plan osposobljavanja voditelja programa Rastimo zajedno i mi je unaprijeđen i izrađen je standard predstavljen u ovom dokumentu.

Struktura, cilj i očekivani ishodi stručnog osposobljavanja

Struktura

Osposobljavanje za voditelja programa “Rastimo zajedno i mi” uključuje 3 komponente:

- Početni (intenzivni, rezidencijalni) seminar za voditelje
- Prvu provedbu programa “Rastimo zajedno i mi” uz sudjelovanje u praćenju procesa provedbe, programskim konzultacijama i superviziji
- Završni seminar – jednodnevni evaluacijski seminar s licenciranjem

Cilj je osposobiti stručnjake sustava socijalne skrbi za kvalitetno provođenje (implementaciju) programa podrške roditeljima u zahtjevnijim okolnostima roditeljstva i njihovoj djeci rane i predškolske dobi “Rastimo zajedno i mi” u ulozi

- voditelja programa radionica s roditeljima (i zajedničke igre roditelja i djeteta)
- voditelja programa radionica s djecom i zajedničke igre roditelja i djece.

Očekivani ishodi su:

1. Povećanje znanja o obilježjima razvoja predškolskog djeteta, roditeljstvu i stručnoj podršci roditeljima u zahtjevnijim okolnostima i njihovoj djeci u razvojnom riziku
2. Povećanje vještina grupnog rada s roditeljima odnosno predškolskom djecom te roditeljima i djecom
3. Povećanje motivacije za provedbu programa podrške roditeljima odnosno djeci i doživljaja kompetentnosti u ulozi voditelja
4. Uvođenje novog oblika stručnog rada u praksu ustanove soc skrbi (implementacija)

Ovi ciljevi i očekivani ishodi postižu se putem intenzivne rezidencijalne petodnevne edukacije (u trajanju od ukupno 50 sati) koja sadržava predavanja i vježbe u okviru demonstracija pojedinih radionica odnosno aktivnosti, kao što je vidljivo iz priloženog Programa početnog seminara, te putem integracije novostečenih znanja tijekom provedbe uz on-line razmjenu izvješća, programske konzultacije i superviziju.

**EDUKACIJA ZA VODITELJE
PROGRAMA PODRŠKE RODITELJIMA I DJECI
„RASTIMO ZAJEDNO I MI!“**

PROGRAM POČETNOG SEMINARA
Hotel Tomislavov dom, Sljeme, Zagreb

PRVI DAN

Trajanje u satima	Sadržaj aktivnosti	Voditelj aktivnosti
0:30	OTVARANJE I UPOZNAVANJE	Gosti, voditelji, sudionici
2:00	<p>PREDAVANJA (ako je nužno, može i kao webinar koji se odradi ranije)</p> <ol style="list-style-type: none"> PROGRAM PODRŠKE RODITELJIMA I DJECI „RASTIMO ZAJEDNO I MI“: ISHODIŠTA, CILJEVI I TEORIJSKE OSNOVE PROGRAMA RODITELJSTVO U ZAHTJEVNIJIM OKOLNOSTIMA RANO DJETINJSTVO U ZAHTJEVNIJIM OKOLNOSTIMA GRUPNI RAD S RODITELJIMA, DJECOM I (GRUPNO VOĐENA) ZAJEDNIČKA IGRA 	Autorice/voditeljice
1:00	Pauza/ručak	
2:00	<p>1. RADIONICA s roditeljima / djecom Zajednička igra – voditeljice u ulozi voditelja, sudionici u ulozi roditelja/djece</p>	Autorice/voditeljice
2:00	podjela zadataka sudionicima i priprema radionica po grupama	Autorice/voditeljice Sudionici se pripremaju po grupama

DRUGI DAN

Trajanje u satima	Sadržaj aktivnosti	Voditelj aktivnosti
0:30	Priprema prostora i materijala	svi
2:00	2. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
2:00	3. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
45'	Igre s 2. i 3. radionice	Voditeljice
1:00	Pauza (ručak)	
2:00	4. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
2:00	5. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
45'	Igre s 4. i 5. radionice	Voditeljice

TREĆI DAN

Trajanje u satima	Sadržaj aktivnosti	Voditelj aktivnosti
0:30	Priprema prostora i materijala	svi
2:00	6. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
2:00	7. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
45'	Igre s 6. i 7. radionice	Voditeljice
1:00	Pauza/ručak	
2:00	8. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
2:00	9. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
45'	Igre s 8. i 9. radionice	Voditeljice

ČETVRTI DAN

Trajanje u satima	Sadržaj aktivnosti	Voditelj aktivnosti
0:30	Priprema prostora i materijala	svi
2:00	10. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
2:00	11. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
45'	Igre s 10. i 11. radionice	Voditeljice
1:00	Pauza/ručak	
2:00	12. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
2:00	13. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
45'	Igre s 12. i 13. radionice	Voditeljice

PETI DAN

Trajanje	Sadržaj aktivnosti	Voditelj aktivnosti
0:30	Priprema prostora i materijala	svi
2:00	14. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
1:30	15. RADIONICA s roditeljima / djecom Prikaz radionice + osvrti	Sudionici po rasporedu Autorice/voditeljice prate i komentiraju
30'	Igre s 14. i 15. radionice	Voditeljice
1:30	PREDAVANJE I DOGOVORI KAKO SA ZAHTJEVNIM RODITELJIMA /DJECOM? O PROVOĐENJU PROGRAMA, IZBOR I UKLJUČIVANJE RODITELJA I DJECE PITANJA IZ ŠEŠIRA (što još muči buduće voditeljice?)	Autorice/voditeljice
1:00	Pauza/ručak	
1:30	DOGOVORI OKO PRAĆENJA I PODRŠKE U PROVOĐENJU PRVOG CIKLUSA RADIONICA PODJELA MATERIJALA EVALUACIJA	Autorice/voditeljice

Nositelji, pružatelji i korisnici stručnog osposobljavanja voditelja programa “Rastimo zajedno i mi”

Nositelji edukacije su MDOMSP i Centar za podršku roditeljstvu „Rastimo zajedno“.

U ulozi edukatorica i voditeljica programskih konzultacija su autorice programa²

U ulozi voditeljica programske supervizije su autorice sa završenom sveučilišnom edukacijom za superviziju psihosocijalnog rada ili edukacijom za internog supervizora programa Rastimo zajedno³

Sudionici edukacije za vođenje programa radionica s roditeljima i sudionici edukacije za vođenje radionica s djecom u pravilu su stručnjaci profila: psiholog, socijalni radnik, socijalni pedagog, pedagog. Preduvjet je i motiviranost te odgovarajuća razina ranijih znanja i vještina.

Sudjelovanju na početnom seminaru prethodi:

- priprema koja uključuje izbor sudionika edukacije, pojašnjavanje pravila i očekivanja i dogovor s njima i voditeljima organizacija koje će provoditi program.
- čitanje materijala za edukaciju koje polaznici dobivaju unaprijed.

Proces i ishod provedbe kontinuirano se prati. Praćenje procesa pri prvoj provedbi uključuje izvještavanje nakon svake radionice. Praćenje ishoda provedbe osigurava povratne informacije od roditelja-korisnika programa, a postizanje očekivanih rezultata roditeljskih samoprocjena jedan je od preduvjeta za stjecanje statusa voditelja, kao i pozitivna povratna informacija od ostalih članica voditeljskog tima.

Stručna podrška voditeljima u provedbi uključuje programske konzultacije i superviziju namijenjene provoditeljima programa radionica s roditeljima odnosno s djecom.

² Prof.dr.sc. Nina Pečnik, Blaženka Klarić, univ.spec.obit.med., Maja Lipanović, prof.psih., Irena Krajcar Kokalj, prof. psih., Dragana Miletić, dipl.soc.radnica te psihologinje Sandra Tolić i Sanja Samardžija.

³ Edukacija za internog supervizora programa Rastimo zajedno (Pregrad i Arambašić, 2015 – 2016)

PRILOG 1. Sažetak kratkoročne evaluacije prve edukacije za voditelje programa „Rastimo zajedno i mi“

Trodnevni edukacijski seminar (7. – 9. 2. 2019., Sljeme/Zagreb) za voditelje programa radionica s roditeljima u zahtjevnijim okolnostima te radionica s njihovom djecom predškolske dobi i zajedničkih aktivnosti roditelja i djece u okviru programa “Rastimo zajedno i mi” imao je za cilj:

1. Povećanje znanja o obilježjima razvoja predškolskog djeteta, roditeljstvu i stručnoj podršci roditeljima u zahtjevnijim okolnostima i njihovoj djeci u razvojnom riziku,
2. Povećanje vještina grupnog rada s roditeljima odnosno predškolskom djecom te roditeljima i djecom
3. Povećanje motivacije za provedbu programa podrške roditeljima odnosno djeci i doživljaja kompetentnosti u ulozi voditelja
4. Uvođenje novog oblika stručnog rada u praksu ustanove socijalne skrbi (implementacija)

Sudionici edukacije za voditelje radionica s roditeljima (N=23) bili su najčešće socijalni radnici (57%), pa psiholozi (31%), dok je među sudionicima edukacije za voditelje radionica s djecom (N=16) omjer ovih struka bio ravnomjeran. Sudionici edukacije bili su vrlo heterogeni po relevantnom radnom iskustvu. Dominirali su oni kojima je ova edukacija bila susret s novim profesionalnim znanjima i vještinama. U skladu s time bile su i njihove samoprocjene znanja i profesionalne kompetentnosti u područjima grupnog rada s roditeljima i djecom prije sudjelovanja u edukaciji koje u prosjeku ocjenjuju srednjim ocjenama. Samoprocjene znanja nešto su niže za područje rada s djecom nego s roditeljima.

Podaci za evaluaciju prikupljeni su putem anonimne on-line ankete prije i poslije edukacije.

Dobiveni rezultati evaluacije učinkovitosti pokazuju ostvarenje očekivanih ishoda edukacije koji su se odnosili na povećanje znanja i vještina te doživljaja kompetentnosti i osposobljenosti za uvođenje nove usluge u stručni rad. Nakon edukacije sudionici bolje razumiju ciljeve stručne podrške roditeljima predškolske djece u razvojnom riziku i načine njihovog postizanja te bolje poznaju teorijska uporišta programa podrške roditeljima predškolske djece u razvojnom riziku. Izražavaju veću sigurnost u odabiru sudionika programa podrške roditeljima predškolske djece u razvojnom riziku, motiviranju na

sudjelovanje, osnaživanju roditeljskih znanja i vještina majki i očeva te vođenju grupnog rada s roditeljima predškolske djece u razvojnom riziku. Također, nakon edukacije doživljavaju da imaju značajno veću stručnu podršku za uvođenje novina u svoj rad s roditeljima djece u razvojnom riziku i u većoj mjeri se osjećaju dijelom nacionalne mreže stručnjaka koji pružaju stručnu podršku obiteljima u riziku. U skladu s navedenim, osjećaju se značajno sposobnijima uspješno provoditi program podrške roditeljstvu s roditeljima predškolske djece u razvojnom riziku nego prije edukacije.

Od 12 novoeduciranih timova, njih 11 je započelo s provedbom programa što ukazuje na visoku razinu implementacije novostečenih znanja i vještina.

Ocjene procesa edukacije ukazuju na izrazito zadovoljstvo kvalitetom i relevantnošću sadržaja edukacije te pripremljenošću edukatorica. Tako su prosječnom ocjenom 'izvrstan' ocijenjeni uvodna predavanja, demonstracije radionica s roditeljima, pisani radni materijali, audiovizualni materijali i ppt prezentacije te priprema i organizacija seminara. Nešto niže ocjene odnosile su se na intenzitet i zahtjevnost trodnevne edukacije (12 radnih sati dnevno) te lokaciju edukacije.

PRILOG 2. Sažetak dugoročne evaluacija prve edukacije za voditelje programa „Rastimo zajedno i mi“

Dugoročna evaluacija edukacije za voditelje programa “Rastimo zajedno i mi”, održane kao intenzivni trodnevni rezidencijalni seminar od 7. -9. 2.2019. na Sljemenu u Zagrebu, provedena je u srpnju 2019., nakon što su sudionici edukacije dovršili provedbu svog prvog ciklusa programa od 15 radionica s roditeljima ili djecom.

Podaci za dugoročnu evaluaciju su prikupljeni anonimnom on-line anketom. U njoj je sudjelovalo 16 voditelja programa radionica s roditeljima (od ukupno 24 educirana voditelja) i 10 voditelja programa radionica s djecom (od ukupno 16 educiranih voditelja), stručnih djelatnika iz obiteljskih centara i centara za socijalnu skrb. Stručni djelatnici koji su educirani za voditelja programa radionica s roditeljima većinom su bili socijalni radnici (57%) i psiholozi (31%), dok je među sudionicima edukacije za voditelje radionica s djecom i zajedničke aktivnosti djece i roditelja podjednako socijalnih radnika (38%) i psihologa (38%), a ostatak čine socijalni pedagozi (24%).

Rezultati dugoročne evaluacije edukacije voditelja programa „Rastimo zajedno i mi“ ukazuju na održivost kratkoročnih postignutih ishoda edukacije, koji su se odnosili na:

- povećanje znanja o obilježjima razvoja predškolskog djeteta, roditeljstvu i stručnoj podršci roditeljima u zahtjevnijim okolnostima i njihovoj djeci u razvojnom riziku,
- povećanje vještina grupnog rada s roditeljima odnosno predškolskom djecom te roditeljima i djecom
- povećanje motivacije za provedbu programa podrške roditeljima odnosno djeci i doživljaja kompetentnosti u ulozi voditelja

Štoviše, dobiveni rezultati dugoročne evaluacije pokazuju da nakon početne edukacije i provedbe programa „Rastimo zajedno i mi“, uz kontinuiranu stručnu podršku od strane Centra Rastimo zajedno, dolazi do porasta samoprocjene znanja na ispitivanim česticama u odnosu na samoprocjenu znanja neposredno nakon početne edukacije. Ovaj trend je vidljiv i kod voditelja programa radionica s roditeljima i voditelja programa radionica s djecom.

Dugoročna evaluacija učinkovitosti također pokazuje da nakon edukacije i provedbe programa voditelji imaju povećani doživljaj kompetentnosti u pogledu odabira sudionika

programa, motiviranju sudionika na sudjelovanje u grupnom radu i vođenju grupnog rada u odnosu na rezultate neposredno nakon početne edukacije, gdje je već bila vidljiva statistički značajna promjena u odnosu na rezultate prije sudjelovanja u početnoj edukaciji za voditelje programa „Rastimo zajedno i mi“.

Također, nakon provedbe programa uz praćenje i podršku u provedbi od strane Centra Rastimo zajedno, voditelji u većoj mjeri iskazuju da imaju 'osjećaj stručne podrške za uvođenje novina u svoj rad' s roditeljima i djecom.

Kontinuirano praćenje i podrška od strane Centra Rastimo zajedno odvijalo se putem programskih konzultacija i supervizijskih susreta 'licem-u-lice' jednom mjesečno te žurnih povratnih informacija na tjedna izvješća voditelja programa putem maila. Kvantitativni i kvalitativni podaci ukazuju na visoku razinu zadovoljstva voditelja dobivenom podrškom te na važnost takvog oblika praćenja i podrške prilikom implementacije nove zahtjevne usluge.

